

ІФОІППО

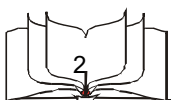

ЗБІРНИК ТЕЗ

III Міжнародної науково-практичної конференції "ОСОБИСТІТЬ В ІСТОРІЇ, ЛІТЕРАТУРІ ТА МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ"

Київ – Івано-Франківськ – Варшава

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РОДИНИ ГАНУШЕВСЬКИХ

Священича родина Ганушевських відіграла важливу роль у суспільно-політичному, культурно-освітньому та соціально-економічному поступі багатьох галицьких сіл кінця XIX – 30-х рр. XX ст., а відтак може бути гідним прикладом для сучасного покоління.

Найбільше інформації стосовно громадської діяльності родини знаходимо в опублікованих спогадах доньок о. Михайла Ганушевського (1880–1962) – Марти Ганушевської-Малкош [4; 5] та Ірини Ганушевської-Руснак [6]. Варто також відзначити усні свідчення, надані нам М. Ганушевською-Малкош. Вони дозволяють відтворити окремі аспекти повсякденного життя усіх членів родини [1; 2].

Насамперед відзначимо постать самого голови родини – о. Михайла Ганушевського. Ще під час навчання у Львівській академічній гімназії він очолював різні молодіжні гуртки. Пізніше брав участь у студентській акції за відкриття українського університету 1901 р., через що змушений був покинути Львів і продовжити студії у Віденському університеті. Після закінчення навчання 1905 р., був капеланом митрополита Андрея Шептицького, через рік отримав парафію у с. Гошів Долинського повіту [5, с. 5]. Вже тоді він активно розвивав кооперативний та просвітянський рух, засновував "Братства тверезості".

У 1911 р. о. М. Ганушевський став парохом Микуличина Надвірнянського повіту, в 1913 р. – парохом сіл Дора та Яремче, де пробув до 1927 р. На початку Першої світової війни за активну громадську та культурно-освітню діяльність отримав від цісаря Франца-Йосифа найвищу нагороду – Золотий Хрест Заслуги [5, с. 5]. У Дорі він заклав кооператив "Гаразд", який мав молочарський, пекарський, кушнірський та кравецький відділи, а для "Просвіти" придбав приміщення для читальні. Для врегулювання вартості праці, пов'язаної із заготівлею деревини у лісах, парох заклав спілку "Бутин", яка мала можливість впливати на ціни у деревному промислі. Це у свою чергу дозволило підняти заробітну платню тисячам робітників [5, с. 5–6].

Наступний етап у громадській діяльності о. М. Ганушевського настав під час душпастирювання у с. Угорники Станіславівського повіту (1927–1939 рр.). Тоді він був головою Надзірних Рад Округного Союзу Кооператив та відділу "Маслосоюзу",

округного товариства "Відродження" у Станіславові, читальні "Просвіти" в Угорниках, членом дирекції Кооперативного Банку, головним контролером повітової ради від українських установ, опікуном "Пласту" та інших молодіжних організацій. Крім цього, священик виконував обов'язки радника єпископської консисторії, а у 1928 р. став послом від Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО) до Варшавського сейму [6, с. 5]. Варто зауважити, що він постійно дбав про формування нових кадрів освічених селян, тому влаштовував курси для працівників кооперативів та організаторів читальень [5, с. 5]. За участі о. М. Ганушевського щороку на Великдень відбувалося спільне "свячене" у приміщенні місцевої читальні.

Надійною союзницею у всіх починаннях священика була його дружина Ірина. Вона очолювала місцеву філію "Союзу українок", разом із селянками організувала численні національно-патріотичні заходи (Свято обжинок, свято Селянки, День Матері тощо). До неї зверталися місцеві жінки за порадами щодо догляду немовлят. У разі необхідності надавала медичну допомогу не тільки своїм, а й чужим дітям, користуючись медичною книгою д-ра С. Дрималика [1; 2].

Активну громадську позицію займали усі діти о. М. Ганушевського, що безперечно зумовлювалося родинним вихованням. За словами Марти Ганушевської-Малкош, батько завжди подавав гідний приклад дітям. Їх навчали бути милосердними, ввічливими, слухняними та ощадними. Особлива увага відводилася патріотичному вихованню – в оселі священика з дитинства лунали стрілецькі пісні, обговорювалися питання з давнього минулого України. Усі дев'ятеро синів та доньок захоплювалися музикою і часто влаштовували домашні концерти. У такий спосіб любов до пісні, історії та рідної землі передавалася від старшого покоління до молодшого [1; 2]. Тому не випадково із дев'яти дітей, шестеро (сини Мирон, Теофіль, Богдан, Степан, Тарас і донька Ірина) були членами ОУН [4, с. 5].

Богдан Ганушевський (1912–2001) організував хори у навколишніх селах, а в 1931–1936 рр. очолював аматорський драматичний гурток в Угорниках. Одночасно керував мандоліновим оркестром та дитячим хором. За його ж проектом в Угорниках зведено великий театральний зал [9, с. 125]. Крім цього Богдан заснував у селі осередки

молодіжних товариств "Луг" та "Сокіл", головним завданням яких були пропаганда серед молоді здорового способу життя та залучення її до занять спортом [2]. З 1928 р. Богдан Ганушевський - пластун 46-го куреня ім. князя Святослава Завойовника у с. Павелчі (тепер с. Павлівка), а згодом голова цього ж куреня, з 1930 р. – член ОУН. У 1932 р. організував похід юнаків до могил українських січових стрільців на гору Маківку, за що вже вдруге був арештований поляками (перший арешт у 1930 р.). Він же ініціював урочисті походи молоді на стрілецькі могили до Станиславова [5, с. 9].

Інший син пароха, Мирон (1906–1990), був одним з організаторів молодіжного руху на Станиславщині. Разом з Богданом заснував пластові осередки у своїй окрузі. Спільно із Романом Шухевичем та Євгеном Полотнюком створив пластунський курінь "Чорноморе" і табори водного плавання на Дністрі [5, с. 8]. Степан Ганушевський (1917–1996) відзначався неабиякими музичними здібностями і став відомим бандуристом.

Брати Ганушевські, разом із іншими сільськими активістами, брали участь у різних творчих звітах і виставах читальні, зокрема у виставах на Свято Миколая, під час яких вони роздавали дітям подарунки [1]. Доньки пароха також намагалися брати активну участь у громадській роботі. Наприклад, Ірина змалечку належала до різноманітних молодіжних організацій і проявила себе як здібна учасниця аматорського театального гуртка [3, с. 124].

Загалом ми висвітлили громадську діяльність родини Ганушевських у міжвоєнний період. У подальшому на її долю випало багато випробувань, найважчим з яких стала смерть Теофіла, якого у 1941 р. енкаведисти замордували у станиславській тюрмі. У березні 1950 р. о. М. Ганушевського разом із дружиною і молодшими доньками Мартою та Оксаною заслано у Хабаровський край, звідки він повернувся тільки у 1956 р. Однак навіть на чужині священик опікувався молоддю [6, с. 24].

Таким чином, родина Ганушевських, як і багато інших галицьких священичих родин кінця XIX - 30-рр. XX ст., є взірцем жертвовної праці на ниві культурно-освітнього піднесення тогочасного села. Як старше, так і молодше покоління, велику увагу приділяли роботі з молоддю, популяризації здорового способу життя, введенню у повсякденний побут нових форм громадських святкувань, розвитку аматорського театального мистецтва тощо. Чи не найважливішу роль у становленні дітей о. М. Ганушевського як громадських діячів відігравав особистий приклад самого священика. Парох разом із дружиною Іриною подавали гідний приклад громадської діяльності не тільки своїм дітям, а й численному товариству гімназистів і студентів, які відвідували їхній дім.

Вважаємо, що найяскравіші приклади громадської активності представників цієї родини варто розглядати як під час шкільних уроків, так і у позакласній роботі. Ця ж тема може стати основою для написання проєктів з історичного краєзнавства, учнівських робіт у рамках МАН.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Спогади М. Ганушевської-Малкош, 1926 р. н. Записано Дрогобицькою О. Я. 9 серпня 2014 р.
2. Спогади М. Ганушевської-Малкош, 1926 р. н. Записано Дрогобицькою О. Я. 4 січня 2015 р.
3. Гандзюк Р. Угорники. Нарис з історії села від найдавніших часів до сьогодення. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2007. 464 с.
4. Ганушевська-Малкош М. Нас врятувала віра і любов до Бога й України: Спомини Марти Ганушевської-Малкош. Нова Зоря. 2012. Ч. 12. 15 березня. С. 5.
5. Ганушевська-Малкош М. України і віри не зрадили. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2013. 80 с.
6. Ганушевська-Руснак І. Спомини. Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2009. 116 с.